

19 al 21

Ca-Nostra

ÉPOCA SEGONA
ANY I : NÚM. 1

REVISTA D'INCA MENSUAL
FEBRER DE 1919

Redacció i Administració
Murta, 5. - Inca.

Als nostres Amics

Lector amable, no és cap novetat que'l periòdic mallorquí d'Inca, sortit en distins títols, sia estada la iasca d'un mateix voler i s'haja inspirat en un mateix esperit i amor per les coses nostres, dins el camp del regionalisme catòlic social. Per això, amat lector, porem dir que som amics vells, i que hem tengudes en tu, setmanalment, moltes converses amistoses sobre la pàtria comuna, objecte dels nostros amors.

I tant és així, que durant els nou mesos que ha faltat el periòdic d'Inca, tu, amic lector, has demanada sovint la seva reaparició, i nòstros, hem sentit la necessitat moltes vegades de comunicar-te els nostros desigs, els nostros sentiments i el foc de l'amistat i del patriotisme.

Avui tornam comparèixer baix el títol de *Ca-Nostra*, que és el que més mos agrada per la seva significació directa, i per ser un nom ja consagrat periodisticament, en los seus vuit anys de existència i en les seves campanyes per tota cosa bona.

El nostre modo d'esser ja és conegut; i això ens estolvia més raonaments de presentació. Sols resta a dir, que per ara *Ca-Nostra* sortirà mensualment en

tant venga la baixa del paper, una de les causes perque desaparagué temporalment el periòdic d'Inca.

Salut, i que Deu vos quart.

La Redacció.

AL NOVELL ALCALDE D. MIQUEL AMENGUAL

Amb complacència enterats de vostra recent elecció per a retgir l'Alcaldia de nostra Ciutat, el qui firma aquest article, no obstant s'oculti baix la capa del seudònim, per raons especials, té la gosadia (que no voldriem vos molestàs) de adressar-vos aquestes retxes que volen ser al mateix temps de salutació i de benvenguda pel vostre honorós i delicat càrrec; retxes, Sr. Amengual, solsament inspirades en la més franca amistat, en el més pur patriotisme, en el desig firmíssim de que el vostre pas per l'Alcaldia d'Inca siga profitós per nostros poble i digne del prestigi de que gosau.

No interpreteu, per tant, Sr. Batle novell, aquest escrit en el sentit de que duguem pruitja ja de inmiscuir-nos en vostre programa, ni menys de que volguem dar-vos lliçons de bona administració. Gairebé seria això pueril i tonto en nosaltres, estant encara com estau al principi de vostra actuació.

Si mos mogués l'afany de crítica, esperariem a veure vostres obres. Adelantant-nos, en canvi, a fer arribar fins a vos nostra veu amiga, per insinuar-vos qualcom de lo que creïm necessita el poble a vos confiat, compreneu que són nobles els mòvils que nos guien.

No sabem que hem vist en vostra elecció, que nos ha fet tot d'una concebre l'esperança (que voldriem fos prompte hermosa realitat) de que, per les belles qualitats i aptituds de de que gosau, sou destinat a emprendre, amb mà valenta, una ferme iniciació de civisme i de cultura de que està tan manca nostra Ciutat; de que veniu disposat a posar frè a la creixent immoralitat pública que sofrim desgraciadament; de que, com esperit culte i selecte que sou, sabreu infiltrar dins nostre poble un poc d'espiritualitat, ja que tant i tant neda dins un mar de materialisme rònc i funest.

Ni som tots sols els qui heu crèim així. Vos volem dir, amic Sr. Amengual, que som molts els qui tenim posades en vos nostres mirades; i de pas, també vos volem fer l'honor de dir-vos que nos consta que heu comensat bé, i que sabem la bona voluntat amb que heu rebut l'elevat càrrec que ocupau, lo que nos ha fet augmentar encara més nostres esperances, i farà, si vos voleu, que en vostra regència de la cosa pública siga un fet lo del axioma clàssic: *El qui comensa bé, té la mitat ja de la seva obra, realitzada.*

* * *

No se nos oculta, emperò, que l'herència de que us heu fet depositari és molt migrada.

Serà per demés presentar-vos l'actual estat moral i civí de nostre poble. La vostra perpicàcia segurament el vos sabrà presentar tal com és.

Es tal la degradació actual, que pareix que l'immoralitat i la mentida pretenen ser proclamades amb igualtat de drets que la honorabilitat i la veritat.

En nostre poble el jugar a la desbandada avui se té per res. Pareix que se li haja dit que el fletomar siga d'homos d'esperit fort; que el cedir pas al desenfrè de les passions siga llibertat.

¿Valor civí, virtut civíca? Ah! el nostre poble no'n sab res d'això. I si les classes altes e-hu saben, no's cuiden lo suficient d'inculcar-ho a les humils.

¿Educació, cultura? No'n cerqueu per nostra Ciutat que més bé que la segona de l'illa, per el seu atrás sembla de les més incultes.

¿Espiritualisme? ¿Idealismes? ¡Ca, Senyor! La massa del nostre poble careix d'espiritualitat, no té ideals; donau, sinó una ullada a nostra joventut.

Per el nostre poble d'avui sols existeix un

problema industrial, un problema comercial, un problema de menjar i beure, un problema de diverció; res més!...

El nostre poble baix no sent l'aspiració de difondre nostra vida ciutadana paralelament en tots els ordes; no ànsia civilització: en té prou en que li donin pa i festes «*dame pan y dime tonto*» ¿Com pot sentir un poble així, educat dins el més pur industrialisme, i indiferentisme l'escalfor vivificant dels grans ideals?

* * *

¿I les classes elevades d'Inca? ¿Creis Sr. Amengual, que estàn aquestes exemptes de culpa?

Ah: un dels factors que més han contribuït a la nostra pobresa d'esperit, causa de greus desordes morals i socials, és estat l'abstenció, de la vida activa, de moltes personalitats que per ses aptituds eren garantia de bona administració i règimen en nostra Ciutat.

Aque ta eliminació voluntària dels nostros problemes, per part de molts aptes per resoldrer-los, i dignes de actuar en la vida municipal, ha fet que la *cosa pública* quedàs moltes vegades en mans d'ineptes, encara que posseïts de bona voluntat.

No aludim a ningú personalment dels qui ocupen o han ocupat lloc en nostre Consistori.

Però així és la veritat, encara que trista. No estam acostumats encara a veure ocupar càrrecs públics a persones que podrien i deurien ocupar-los, i això; a pesar de les grans dificultats que tenguessen que desafiar; perque, amb consciència, és als aptes que los interessa la vida política i administrativa d'un poble, per la sencilla raó de que si aquests aptes són persones de moralitat provada i que an aquesta e-hi hagen sabut unir una seriosa preparació d'estudis socials, és llavors menys freqüent que tota la vida municipal caigui baix la servitut del caciquisme, com a voltes esdevé.

S'ha dit que *cada poble té els governants que se mereix.*

Aixó, si per desgràcia se tengués que aplicar al nostre, no vendria a ser més que confirmació precisa de lo que acabam de dir.

Però vos, Sr. Amengual, que veniu disposat a treballar dignament, i en qui el poble d'Inca e-hi ha vist bones qualitats per fer-ho bé, estau en el cas, que crèim que vendrà, de desmentir l'adagi, en lo que a nosaltres pertany.

Tendrem que continuar en un altre article, perquè no som ni a la mitat de lo que havíem de dir-vos.

Fins ara no hem fet més que apuntar idees abstractes. En el pròxim concretarem un poc més.

CIVES.

Febrer de 1919.

L'ALBAT

Està de dol el carrer
i s'comouen les veïnes;
ahir moria l'infant
de En Nò d'es-cap-d'amunt-d'Inca,
Dins una ona de perfum
se coll-tombà com un lliri,
an el primer refilet
ja trencà la cantoria.

La cambra on jeu l'infantó
un jardí vos semblaria.

L'embelleixen flocaters,
begonies blanques florides,

i branquim de geremi,

i aubebegueres garrides,

que ahí ensensaven el llit

d'agost de Santa Maria.

Els aucells p'el finestró,

li refilen harmonies...

oh! p'el finestró ombretjat

d'un parral de melvasia

quí clapetja raigs de sol

damunt l'infant que somnia,

vestidet de Bon Jesús,

sandalies de sedelina,

la corona al capet ros,

i els llabis a mig sonriure!

Talment si pogués morir

un angelet moriria

Tot lo dia és processó

de madones i fadrines,

tot lo dia és processó

absorta de nins i nines.

—No ploreu, ai! bon Abdòn,

no ploreu, Na Margalida.

Teniu un àngel al cel...

Que Deu vos ne do alegríal! —

El pare que és un pi-ver

sent com un esqueix de fibres;

ella que era murta en flor

ès desflorada i mustia...

El pare que és un pi-ver

sembla que el mestral l'agita,

alsa una clamor fatal

que la dona se'n retgira.

—Mira, Abdòn, lo bon Abdòn.

paciència, i no t'aïris.

—Ai! bon Deu, i quin infant

era En Llorençet mesquina!...

—Un encantarí!...

—Un reiet!

—un sol—diuen les fadrines.

---Ell companyava el padri

tots els dematins a missa;

ell besava mans a tots

els preveres que sabia;

ell nos feia els *pastorells*

davant el *bellem*, fadrines;

ell m'ajudava a abeurar

el parell quant desjunyia;

ell me besava amb pessics

quant més cansat me'n venia!...

Ai! bon Deu! i quin infant

era En Llorençet, mesquines!...

II

Amb tò de gloria pascual

el campanar ja repica...

l'infantó com és al cel

així tots els morts hi sien.

La bandera dels albat

en mans d'atlotells arriba,

Tremola blanca an al vent

triumfal, esponsalicia;

tremola blanca an el vent,

com l'encens que crema a missa,

com a branquims d'amel ler

que en nit de Nadal florissen,

com el vel ple de sospirs

que rumbetgen les novicies,

com una auba virginal

que les flors i aucells encisen...

La creu alsada és aquí

ja poreu encendre els ciris.

Els minyons de tot l'entorn

innocents se regositgen..

recorden la festival

processó de *Corpus Christi*,

i acompanyen l'albatet

més bell que *Santa Maria*

que a la processó amb els sants

lluixen joies antigues..

mes rós que el *Bon Jesuset*

que du la primera figa

en la mà, present grenyal

de l'anyada de la vila...

Ja canten els sacerdots

darrera la comitiva.

Infantons, alabau Deu,

alabau son nom per sitgles

Oh! àngels del paradís,

obriu les portes divines...

Hi ha esbucament de cors

i pruar d'entranyes vives

i esclafeixen a plorar

a chor totes les veïnes...

La bandera va davant

triumfal, esponsalicia...

A. Caimari. Pore.

Na Margalida de Costitx

Introducció

Dia 30 del passat jener, morí a Costitx, una santa atlota, pobre i sens nom, que per la seva virtut cristiana i la claravidència que tenia de les coses espirituals, ha merescut que'l poble mallorquí l'haja acullida amb veneració i amor.

Per satisfer un pietós desig del públic que cerca amb afany llegir coses de la «Videnta de Costitx» (com així ja l'anomenen) anam o donar una petita idea de la seva vida, sens voler donar a la nostra informació més valor que la que puga tenir una història qualsevol; això sí, una història veritable per haver presenciats sos fets moltíssimes de persones d'autoritat regonaguda. Negar l'existència dels fenòmens verificats amb aquesta doncella admirable, seria duptar del seny i la paraula de mig Mallorca.

Lo que direm, idò, són fets reals; ara que'ls fenòmens observats sien d'una causa fisiològica i humana o d'un orde sobrenatural, no ho discutirem nosaltres. D'això s'en ocupa una Comissió de teòlegs i els metges que la visitaren.

Concepte de sa juvenesa

Persones que la conexien de tota la vida, ara esmenten que petita i jovensana, ja es distingia per la seva pietat i modestia, però que, essent de casa humil, sa virtut no tengué ocasió de brillar, creixent, com la margalideta del desert, oculta i retirada.

Vesllums i Suor de Sanc

Ara ja feia bastant de temps que la seva vida presentava qualcom d'extraordinari; i que ella i el Rector del poble, son director, guardaven ocultament, temorosos de fer ostentació dels dons de Deu. Per l'agost passat la vida de Na Margalida es trasbalsava dins una ona d'espiritualitat maravillosa, que vessava pel poble, i es feu necessari donar-ne compte a l'Autoritat eclesiàstica i an els metges.

Són moltes les persones de Costitx i d'altres pobles, que veren que tenia les llagues de Jesucrist i que per elles vessava sang viva. Això no és nou en la Església Catòlica; però són ben pocs els sants a qui Deu haja concedit una gràcia tant singular, i sempre en recompensa de meditar fonamentalment la sacrosanta passió de son Fill diví.

Altres vegades trobaren la doncella que en oració estava extàtica, tenent una suor de sanc que li baixava del cap i front, fil a fil, lo mateix que si l'atormentàs una corona de pües que motivassen aquella sanc. Després, regonaguda pels metges, no li trobaren cap ferida ni res que li pogués produir tal suor maravillosa. El metge de capsalera, contà devant nosaltres, que en una de les siors sagnantes, anunciades anticipadament per ella, just a l'hora senyalada, ell, pogué veure i comprovar, que, estant la Videnta dins un èxtasis, li comensà una vermelloreta en el front que aumentà paulatinament fins a traspuar gotetes de sanc, que se feren més grosses, i es convertiren en fils que li remullaven ses robes.

Sa vivesa i transformació

La nostra biografiada no era una beneitona com n'hi ha que sostenen. A Costitx tot hom la coneixia per una atlota correcta i desxondida, que parlava en molta gràcia i sabia fer boces de plata i brodats preciosos, sens que oferís cap anormalitat dins el tractament de les coses humanes; solament un any abans de morir que li fonc donada una evidència i espiritualitat assombroses, fonc quant va anar olvidant-se de les coses materials. Això nos fa recordar al Beat Albert Magno que, estant ensenyant a París a la seva càtedra, de sopte perdé tots els coneixaments de sa vasta ciència; pèrdua Providencial que testimoniava que'l dó de sabiesa lo havia obtengut per la Mare de Deu.

Després d'haver demanat a Deu que la curàs de sa malaltia, regonagué que era estada avara de la vida i de la salut, i s'en arrepení, entregant-se a la voluntat Divina amb aquella munió de sentiments d'abnegació i holocauste que les ànimes enamorades de Deu saben sentir. Llevors fonc quant sofrí sa gran transformació, que perdé la conexença de les coses del món i casi de les persones i del llenguat usual, emprant un vocabulari curt i diminutiu, però lo suficient per deixar-se entendre i donar saludables avisos.

Sa claravidència

Ja feia uns quants anys que tenia una gran claravidència de les coses, augmentant-se notablement la derrera anyada. Els

seu esperit enfocava les coses en el Sagrari a on tenia les seves delícies, lo meteix que si fos un gran mirall que reflectàs la visió de les coses llunyanes al través dels cossos espesos i obscurs, puis solia dir en donar compte de algun succeït que ho havia vist en el Sagrari. Endevinava coses passades, presents i futures, i tant ès així, que totes les que s'han comprovades no n'ha fallada cap, ni gens ni mica. I lo més meravellós, ès que penetrava els pensaments, les intencions i corretgia en conceptes equivocats an els visitants. De tot això en sabem tants d'exemples, hermosament interessants, que la seva narració no cabrien en un volum gros.

Falsos judicis

Mes cal observar, que no totes les que contenen d'ella són veritat, n'hi han posades algunes amb el fi de desvirtuar la, i no han faltat atrevits que, sense haver-la vista ni estudiades les seves coses, han volgut donar judici desde caseva, prenguent per base el negament de tota intervenció sobrenatural, i fins arribant escampar espècies calumnioses sobre les persones que han intervengut. Venturosament tots els qui la visitaren en recta intenció, encara que fos en esperit avariguador de la veritat, s'endugueren la convicció que tot allò era cosa de Deu. Fins avui no n'hem trobat cap que s'haja fet càrreg medianament de l'assunte que no pensí que Na Margalida es movia baix l'influència celestial.

Consultes i consells

I hem dit, els qui la visitaren en recta intenció, per que algunes vegades ella no volgué rebre certa gent, ni contestava a les preguntes ocioses que li feien, en no ser que fossen de superiors. Sempre que parlava era en alguna finalitat, i donava el terme just i concis de l'assunte que li presentaven; i a voltes, si eren coses que la prudència i la caritat a consellava no enterar els demás visitants, sols deia un mot insinuant que'l aludit veia clar que responia al seu propi estat de consciència.

Lo que encarregava més a sos visitants era la freqüència de sagraments, l'horror a la blasfèmia, i a les joves, la modestia cristiana; coses que entren de ple dins el desig i voler de la Església catòlica.

Contestacions als teòlegs

Una de les coses més delicioses i notables de Na Margalida, foren les contesta-

cions donades a la Comissió de teòlegs, que li feia preguntes per veure si cauria en turbació. Amb un formulari preparat en contradiccions li presentaren qüestions de moral i teologia i a totes contestà admirablement, esmentant els conceptes errònies, la qui no havia ubert mai un llibre de teologia. Mos deia un bon senyor: els teòlegs hi anaven per confondre i no pogueren. Ditxosa investigació que'ls donà llum per veure de quines fonts sortien les aigües de sabiesa de la doncella; i que los convertí amb sos més fervents admiradors per donar raó dels seus fets.

Una visita. - Agonia i visions

Per espai de mig any tots els divendres ha tenguda una agonia seguida de visions. El Cronista tengué la ditxa de veure la del dia 29 de novembre últim. Provem de reseñar-la.

Amb un estols d'amics arribarem a Costitx devers les dues del cap-vespre. A l'entronc d'un carreró estret s'hi veu una paret amb un portal que dona a un trast petitoi i descubert, tancat per les parets altes de cases veinades. Aquest lloc devia voler ser el primer aigovés i quedà per corralet devanter. En mig de tot, això té caràcter. Per entre hermosos ramellers s'enfila ufanosa enrededera que cubreix les parets velles i grisques, revelant ànimes dedicades que saben sentir la poesia de les flors. Per un segon portal entram a la casa que cercàvem. Sols té l'entrada i un estudi ben petits. De les blanques parets pengen quadres de sants. Tot ès ordenat i net com an vivori. L'estudi es ben baix de sòtil i fosc per no tenir més obertura que'l portalet d'entrada. En un armariet fet dins la paret, enfront del llit, hi ha una imatge de la Mare de Deu; i en el llit, amb paraments de blancor de lliri, geu la Videnta que hem vengut a veure. A sos costats ni ha ses benemèrites germanes que la cuiden:

Se troba en agonia. Geu d'esquena en les mans juntes demunt el pit. Té els ulls clucs i la boca mig uberta amb expressió de sufriments... mostrant unes dents de marfil ben contornades... ses galtes pensides... tot el seu posat cadavèric... fent-nos l'efecte que té una agonia dolçament penosa, però que, seguint el curs natural d'un agònic, inremissiblement el vespre serà morta. Nos diven que de les deu està d'aquella manera i que podem sortir que fins a les tres no farà variació.

Prop de les tres ens trobam allà, dos

procuradors, un escrivà un primer tinent i un tinent coronell, el metge de capelera i un estudiant de medicina, un frare de missa i un sacerdot poeta, alguns haziendats i varies dames i damiselles, tots testimonis de qualitat i que dona la particularitat que tots són d'Inca.

El despertador de la taula senyala les tres. Ens diven que aquell no val i que comensem entrar a la cambreta. Just quant el rellotge del poble donava les batallades de les tres la malalta pert el seu estat agònic i un nimbamment de alegria i satisfacció immensa brillà en la seva cara hermosa.

El Metge pegà amb els dits an el bessó dels ulls que tenia uberts l'Extasiada, i no pipelletjà gens, ni feu mica de moviment, lo mateix que si fos estada de marbre.

Un poc més tart la seva cara se posà trista, d'una tristor d'anyorança suprema, vessant de sos grossos ulls lluentes llàgrimes semblantes a perles de roada. El bessó de sos ulls rodava dins ses òrbites, restant immovils les pipelles i tots els membres. Mirava o semblava mirar en totes direccions cercant cosa. Oh!... Ara ha perduda visió—exclamen alguns—Mirau com la cerca!... Quina cara de suprema angustia!...

Al entretant el Doctor donava explicacions a l'estudiant de medicina; i vinclà un ditet de la malalta examinant sa flexibilitat y sensibilitat.

Vengué un moment solemne. La Videnta s'incorporà una miqueta i, desjuntant-se ses mans, les posà casi horizontals, en postura de prenda una cosa suaument. Amb una expressió de felicitat i dolçura suprames dona cinc besades a l'objecte estimat que sembla tenir. Per les distàncies en que es posaven sos llabis, bé s'endevinava que besava ses mans, els peuetes i pit d'un tendre infantó.

—El bon Jesuset!!!... El bon Jesuset!!!...—clamàwn tots, figurant-nos-lo en l'inmagnació.

Oooh!!!..... Oooh!!!.....—dèia ella en veu baixa i tremolors de fonda dolçura.— Un poquet més... Mareta meva!

Aquesta visió era la tercera que acostumava tenir tots els divenres. Durant ella, Na Margalida donava exclamacions d'amor i humildat que apenes se percebien.

Sortirem de la cambra fundament emocionats, i deixant la donzella tranquila dins son adormisament singular.

Devers les sis se despertará—nos digueren,—i encara anirà, per sos pe's, a fer una visita al Sagrari... ¡l fèia vuit hores que estava sense sentits corporals!

La seva mort

Fèia mig any, en ocasió que'l Sr. Rector va dir-li que no li duria cada dia el bon Jesús a ca-seva, va vaticinar que fins que morís, per malalta que estigués, podria anar a la esglèsia per rebre la sagrada comunió.—La Puríssima Verge l'e-hi havia dit.—Efectivament així ha succeït. Es anada a missa primera tots els dies estant ajonellada llargues hores davant el Sagrari. Durant aquest temps s'és alimentada de la Santa Eucaristia i un poquet de gel els dies que en tenia.

Havia anunciat també, davant la Comissió teològica i el novell Metge de Costitx, que moriria dia 30 de janer. Però, per disposició de Deu, sens dupte, no's feren càrreg del vaticini fins després de sa mort que recordaren les seves paraules.

La nit del vint al trenta de janer va demanar amb tanta insistència el Viàtic que's fe precis dur-le-hi i administrar-li l'Extrema-Unció. Poc temps després preguntà s'hi havia cap doneta dins l'habitació. Sa germana li digué que no, i sortí deixant-la que besava el Santerist. Al cap d'una estona la trobà ja morta, amb el santeristet amollat damunt son pit.

Havia morta sense agonia exhalant el seu cos l'ànima amb besades d'amor. Morí tota sola amb una abandó simulada, com el seu espòs Jesús.

Capella ardent i l'enterro

La nova de sa mort volà com el vent per tots els endrets de Mallorca. Per la casa mortuòria, on estigué dos dies, passà una processó de gent per veure-la i duguent-s'en per recordança els remallers, l'enredadera i fins terra de les gavetes. An el trasportament del cadàver acudí molta gent de pobles veinats, de Ciutat i tot Costitx, portant moltitut d'atxes i ciris encesos a pesar de fer una nit cruel de fret i aigo. Els costitxers i noblesa de Ciutat se disputaven la ditxa de portar-la. Contra costum, la passaren per dins l'esglèsia cantant-li un respons davant el Sagrari a on tantes vegades estigué extasiada.

Es estada deu dies en el Cementeri en capella ardent. Se calcula que són passades per davant ella unes 60.000 persones, vengudes de tots els pobles de Mallorca.

En el poble de Costitx, amagat a una costa del pla, mai s'havia vista tanta aglomeració de gents. S'arribaren a contar en un dia 700 vehícols de les pelegrinacions que arribaven empeses per un sentiment espontani que sols l'oloreta de santedad sab produir.

L'enterraren dia 10 de febrer, sens que encare hagués donat cap senyal de corrupció.

La posaren amb el seu baul dins una caixa més gran feta d'ausina, que percintaren i segellaren amb els segells de la Parròquia i de l'Ajuntament del poble, i aixecant-ne una acte que fou firmada per les autoritats i altres persones de prestigi.

Colocades les despulles de l'admirable Margalida dins un sepulcre nou, fet aposta, el Rector, resà un pare-nostro, i al dir el *requiem æternam* mirà a un teòleg, aquella mirada semblà an el Cronista que tenia el dupte de aplicar sufragis a la que creïa en la Benaventurança eternal.

M. DURÁN

Inca,—24—2—19.

La Videnta de Costitx

Aixís com fa la violeta,
tendra, sencilla, modesta,
exhalar perfums de festa
amagada dins l'herbeta;

a un recó, bastant endins,
d'un poblet ditxós, volgut,
que apenes és conegut
de millars de mallorquins;

hi brota una flor sencilla,
pobre i humil, per essència,
ont ric caudal d'ignocència
el Sol de les virtuts brilla.

Margalida és el seu nom.
¡Que bé t'escau, Margalida!
Es flor, sens essè escullida,
coneguda de tot-hom.

De tot-hom, que per igual
llurs defectes corretgies,
i a cada qual imprimies
la seua nota moral.

Doncs a tots aconortaves
amb tos consells, plens d'amor,
mentres que, aprop teu, l'olor
de santedat escampaves.

Encomiant, amb fruició
als devots i amb insistència
als petitons, la frenquència
de la Santa Comunió.

¡I com no, si, amb gran anhel,
t'alimentes cada dia,
tan sols amb l'Eucaristia
i un trosset petit de gel! ⁽¹⁾

I, amb arrobaments mentals,
encesa d'amor t'acores.....
¡Tranquiles i dolçes hores
de visions celestials!

I allà quan, cada divendres
l'agonia te deixava,
par que pres ton cor restava
de consolacions tendres.

I cèlica resplendor
umplia ta faç, quan reies.....
I era admirable quan feies,
després, un acte d'amor.

Mes, com una gran videnta,
els interiors llegies;
i an els blasfems reprenies
amb indignació, valenta.

I si acàs, qualcú trobaves
que estàs trist, a lo milló,
«¡perdó!» li deies—«¡perdó!»
i a sos peus t'ajonellaves.

I tan petita't senties
que era ta humildat penyora....
Com una gran pecadora,
«¡perdonau-me!»—repeties.

¡Oh! no és estrany que tot-hom
crega i diga, amb virtut tanta,

(1) Per espai de mig any (de dia 22 de Juriol de 1918 fins que morí dia 30 de Jener següent, 192 dies,) va viurer sense tastar res més que un trosset de gel com una nou; i cada dia anava, per sos peus a combregar a la Parròquia, a missa primera.

que has morta en fama de Santa
i que benehex el teu nom.

.....

Hermosa flor transitòria;
blanca i pura com la neu,
que t'ofrenes tota a Deu
com víctima expiatòria;

per tes agonies lentes,
i miraculosa sanc
que surgi de ton front blanc,
i per tes llagues cruentes;

t'encaresc, jòh Margalida!
que pregues a Deu per mi,
i aprop teu puga vení
en sortir d'aquesta vida.

Pere d'A. Mulet.

13—2--19

AMOR O VENERACIÓ?...

A l'airosa cosina D. Noguera.

De resultes d'aquelles febres *mediterrànees*, el Llorenç, va anà perdent forces, i fou amb la poca gana que's va fondra tot el seu greix i energies, vinguent a tal postreició, que a les llargues s'en ressentiren els pulmons; i després d'aquells *atacs*, en aquells dies tan dolentots! —el metge, no tengué més remei que dir a sa mare — Madó Aina-Maria—que li podia parlar de confessió!...

I sa mare, aquella dona que tant estimava a son fill,—el seu reyet! —aquella dona que sabia ben be de quina faissó era estimada per ell, puis li havia sentit dir milanta pics que mentres ella fos viva no pensaria casar-se mai, per por de que la nora no congeniàs amb ella; aquella dona, sa mare, no va tenir altre remei que dir-ho a son fill... «Perque si tu volies, podries confesar-te... qui sap si nostro Senyor, feria un miracle!...»

El rector, va confessar al Llorenç, i després, aquest li pregà digués a la Senyora Maria de Can Dols, per si volia fer d'arribar.....

I aquella Senyora, alta, ben feta, sana, les ulleres deixant-li al descobert aquells ulls blaus-blancs, com un bras de mar que's dona la mà amb un tros de cel amarat de llum; aquella dona, ranci de nissaga, un xic beata, *capillera de no se quantes capelles!*, que perque deia *conèixer massa als homos*, havia preferit quedar per vestir sans, despreciant dos partits; aquella dona.—D.ª Maria—amb el deventelet albi-ssim, de massolina, acampanat i brodat de *margalides* que ressaltaven molt demunt aquella falda blava; calçant polidement unes russetes de ongola amb puntetes de xarol, D.ª Maria, en fi, riolera com un dia de pasqüa, après de deixar sa mare—cega de catarates—bon berenada; es va dirigi a ca'l Llorenç boi preguntant-se:—Perque'm voldrà?... Pentura te a sa consciencia l'haver-nos cobrat de demés, l'obra de l'any passat?.... Ca!... Els comptes no foren gens exagerats!.... A mes, se li veia amb ell, que l'agraïment en vers mi, li vessava del cor, per lo de la caiguda!....

Tant meteix ha estat ben desgraciat el Llorenç!.. Tan jove i no te remei!...

I allavores, sa imaginació, li va anar representant aquella tarda d'un any enrra, a la saleta de ca-seva.

La Mare de D.ª Maria havia trobat d'arreglar la casa, enritjoland-la de mosaic i fent celrasos als cuartos; i per això pensaren amb el Llorenç, qui era un bon mestre d'obres, trassut, diligent i econòmic.

Li feren tractos, i's comensaren les obres... Mes un jorn que ja les obres eren casi acabades, que no mes faltava la derrera mà al celràs de la *saleta*, el Llorenç mes xarraire i ditxero que d'ordinari, aquell capvespre, va tenir necessitat de passar per derrera un manobre, i tengué la mala sort d'entropessar amb un cadaf ple d'aigua, malcaiguent de dalt l'enbastida....

Oh!...

Però va esser lo menos posible; unes nafres a les cames, un jonoll i un colzo ensetat, i al cap, un trenc... El Llorenç, restava encare acubat quant al crit esglaiós de la mare de D.ª Maria, aqueixa e-hi acudi, com una setgeta... Oh!... I are!....

Mes après, refeta, ajonellada, trassuda i diligenta, com una monja, D.ª Maria, acuradament va anà estopetjant les ferides del Llorenç; amb l'aigua sublimada, àrnica, tintura de *yodo*...

Oh!... de tot això s'en recordava ella!...

—Mes, que voldrà are, el Llorenç?...

Això es preguntava, segons pic, entrant dins la casa, enlluernada encare del sol, car les portes eren entornades, com-e comensament de dol.....

* * *

Aquella casa pobra, feia olor de netedat. El quarto fregat de fresc restava a mitja llum perquè els portiers vermells entelaven els vidres. Per la persiana, un pamet obrta e-hi entrava la flaira d'aquelles aubeberes que eren demunt la finestra.....

l'l Llorenç incorporat a sobre'l llit servint-se dels ters coixins per respal-la, se va entelar d'alegria a la vista de D.ª Maria.

—D.ª Maria!... Sèguil....

Si, jo'm trop millor; mes no'm vui fer ilusions; m'he de morir! .. m'ho diu el cor, m'ho diu l'aufeg, m'ho diu aqueixa *tos* que no'm deixa mai.....

Mes jo mor resignat!...

Are sols me resta saldar una restitució amb vosté i per això li he pregat de venir...

M'escolti idò, fins al final, i no m'interumpi car me fatig molt.—

D.ª Maria, les mans dins la falda, amb mirada pietosa va dir-li que continuàs, que ella l'escoltava; i el Llorenç començà:

—Vos ne recordau de quant petits, que jugavem al payús, demun l'era, en el nostro camp qui marrava amb vostro hort?... Mes després res; varem creixer, i cada un va seguir son camí; jo era pobre i'm vaig fer manobre; vos ereu rical..

Vos ne recordau d'aquella tarda de la caiguda de d'alt l'embastida, dins ca-vostre?... Dons desde aquella fetxa, *un no se que*, fins allavores mai sentit, se va apoderar de mi, omplint tot mon esser, com l'aigua que umpl un tessó... Prou, recort que cada pic que passava su ran vostro, sentia com si se'm trebucàs el cor; com una *absencio del meu esser intern*.... Si, amb quin pler vos mirava quant no'm veieu; i com acotava la vista quant mos ulls se bessaven amb els vostres.... perquè jo sentia per vos... ail... no se com explicar-hol.....

Jo no he testat mai ço que les gens diuen amor, mes jo sentia per vos, semblant a lo que sent per mu mare... per Deu!.. Jo a voltes, pensant amb vos, vos haguera volguda veure casada, amb un homo que vos hagués feta felis; mes al pensar que no podia esser jo, aquest homo, sentia una anyorança... i'l meu unic conort allavores, era pensar que vos restaveu fadrinal.....

—I continuà—Fou una tarda que feiem

obra a cal Retratista, que vaig veure, fulletjant un album, una fotografia vostra. Allavores, devant vostra figura, per mon enteniment si va reflectir un mal pensament... i el vespre, dins un diari, vaig robar vostra fotografia.... Oh!.. el cor me tremolava, com una fulla bufada pel vent, mig de por, mig de gaubansa, quant vos ne duia. Ah! Sempre vos voria tan igual; amb aquell mig-sonriure als llavis, just quant me curaveu les ferides!.... l'l Llorenç mentres anava diguent això, va treure el retrato de baix un coixi, el va esguardà eternit, i'l donà après a D.ª Maria, pregant-li que s'oblidàs de tot això que are li deia; i que no hu contàs mai a ningú, perquè s'enriurién!....

D.ª Maria va esser l'única que no s'en va riure. Va escoltar-lo amb interés, amb amor, la mirada divaganta... L'estimava!.—li havia dit— y Oh!.. aquella confessió tan ingenua de boca d'un moribont va enternir-la... L'estimava!.....

I la seva imaginació la dugué fins a l'infantesa quant jugava amb el Llorenç, sols com dues flors, com dos ausells, com dos angels... en que's preguntaven tan pics:—m'estimes?... tot comptint-se els fruits, els aucells, les caricies.....

l'l cor d'aquella dona es va olvidar de que era d'una senyora, i amb *novells* batecs, desde aquella hora, va sentir quelcom per en Llorenç que mai havia sentit per ningú!...

—La fotografia?...—va dir a la fi D.ª Maria—de mala cosa te vares enamorar... Fos jo una dona guapa!.. Si vols te la pots quedar.... Mes no; que'n farás d'ella; millor estimaràs un recort fi, que mai de la vida daria a *un altre*, i qui't servirà molt!..—

I D.ª Maria cercà pel coll i's va treure de dins la bruseteta, una cadeneta de plata on hi havia penjat un Sancristet, beneit pel Papa amb indulgencia a l'hora de la mort, duit de Roma per ella, quant la peregrinació, mitg any abans, i besant-lo, l'e-hi donà també a besar a ell, ficant-le-hi après al coll... dementes que'l Llorenç, apoderant-se d'una mà d'ella, amb una besada tendra, llarga, pietosa, golosa... bantyant-le hi de llàgrimes ardentes, li deia: Sou la mes bona de les criatures!... pregau per mi!...

I ella tota commosa:—Pensaràs amb mi quant sies al cell... Oh el cel amic!... allà com mos estimarem!... Perque allà, no hi heurà *homos ni dones, ni esposos*, tots serem gotetes del *Mar infinit*; flors, d'aquell *Roser eternall*.

El Llorenç va morir!...

D.ª Maria, va sentir anyorança i va plorar de veres i de cor.

Mes la va consolar, el pensament de que en el Cel, seria amb el Llorenç, una sola cosa: *gotes del mateix mar infinit, flors del mateix roser eternall.*

BARTOMEU CAIMARI

Inca 18-11-1919.

Cronicó d'Inca

JANER

Comensam el Cronicó inquer de l'any 1919 en nom del Pare, del Fill i del Esperit Sant. Que Deu Nostre Senyor nos doni un bon any a tots, de pau i alegria. Amen.

Dia 1—Se inauguren unes solemnes corant-hores a la Parròquia dedicades al nom de Jesús, nova fundació que deixà D.ª Maria Bennassar, de Son Frara. Predica Mn. Antoni Artigues de Felanitx.

—El moviment de població, segons el registre Parroquial, publicat d'alt la trona, és el sigüent:

Neixaments: 228.—Morts grossos 110, morts de pàrvuls 87—Ganancies 31.

La mortandat de persones grans, cercant el terme mig, és estada la mateixa dels altres anys; ara la mortandat de pàrvuls és estada un poc més grossa que la registrada en anys anteriors.

Dia 2 —S'acaba la vaga de sebaters, que ha durada tres setmanes; s'és augmentat an els treballadors el 10 i el 15 per 100 sobre el jornal que guanyaven abans. El Patrons no han volgut cedir a l'hora manco de feina per dieta.

Dia 12—A Sant Francesc, acaben les solemnes corant-hores dedicades a nostra Sra de la Esperança. Les ha cotetjades l'important Fabricant de texits D. Vicens Ensenyat, per donar gràcies al Cel per haver recobrada la vista feliçment, mitjansant una operació girúrgica. Predica Mn. Andreu Caimari.

Dia 17—Festa de S. Antoni. A les corregudes de la bendició d'animals un homo és atropellat i el s'endugueren a la casa del socòs ferit.

—Comensen els balls del Carnaval en algunes sociadats.

Dia 20—Sant Sebastià. En les fàbriques d'a-

questa població no se treballa com se fé en anys anteriors. Després de l'ofici se canta un tedeum de gràcies per haver-nos lliurats als inquers dels horrors de mort de la grip. Es estrany que no hi haguès les autoridats!

Dia 26—S'estrena a nostro teatre una obra dramàtica sobre Juana d'Arc, en 7 actes, dels inquers en Llorenç Martorell i en Gabriel Llompert. La vèrem i nos va fer l'efecte que'ls autors s'inspiraren amb una novel·la històrica més que en la vera història de la santa Doncella de França. Falta de lloc, escenas *morals* atrevides que merieixen subraiar; més el conjunt de l'obra bé.

—A la Parròquia, festa de la Mare de Deu dels Dolors, per final dels primers exercissis espirituals que han fet las Mares cristianes.

FEBRER

Dia 1—Se presenten a la caixa de Reclutament d'Inca un 700 moços. Los donen permís fins dia 7, que se fé la triadella, quedant-ne uns 500 a la guarnició d'Inca.

Dia 3—Lletgim a la Memòria que ha publicada La propagadora Balear, el balanç de 1918. Dóna un moviment general, de ptes. 1.255 744'81 amb una ganància de ptes. 44 566'40. El rendiment de la secció bancaria, supera a un 20 p^o an el obtengut en l'exercici anterior, i reparteix 6 ptes. per acció, quedant un sobrant de 7.805'74 que passen al fondo de reserva.

Pels accionistes no va malament de tot.

Dia 9.—La congregació Mariana de joves acaba uns exercicis espirituals que ha fets durant la setmana, baix la direcció del Sr. Ecònom.

Dia 12—D. Bartomeu Payeras renuncia la vara per motius d'ocupacions. El Consistori elegeix bat·le per tercera vegada durant el bieni municipal. Recau l'elecció en D. Miquel Amengual, Advocat i maurista independent. (Tots els mauristes d'Inca són bastant independents).

Al felicitar el nou Batle li desitjam acert en el sosteniment de les riendes municipals. I que certs periòdics no l'alabin massa, per que són males recomendacions.

—Se destitueix D. Antoni Barceló cap de policia i és nombrat D. Josep Gelabert (a) Piquero.

Dia 13—Degut a una reunió que ha fenguda el Sr. Batle amb els carnicers, davant el conflicte de Ciutat, aquests, avui dijous, han baixada la carn un real per kilo.

La plaça es troba ben rebllida de tota classe de verdures havent-se moderat un poc els preus, menys el de les patates.

El bessó que aquestes derrereres setmanes havia pujat fins a 31 duro el quintà, avui no té preu ni n'han feta cap barrina.

Dia 15.—S'uneixen amb la llaçada matrimonial el Capità d'Intendència D. Josep Bonet de los Herreros i la formosa senyoreta D.ª Maria Ignàcia Ramis i Verd. Ha beneït la unió el M. I. D. Bonaventura Barceló, Canonge; i foren els padrins per part d'ella, el notari D. Jaume Vidal, i sos tios Mossen Francesc Ramis, i D. Bartomeu Verd; i per part d'ell, l'Exm. D. Josep Ripoll, General retirat d'Intendència i son cunyat D. Josep Onell.

Desitjam a l'estimable parella moltes felicitats en son nou estament.

Dia 16.—Se fa el sorteig dels quintos en número de 70.

—Anit hi ha hagudes guinevetades i n'hi ha un de mal ferit. Qüestió de joc! ¿Com és que no'l volen o no poden arturar-lo mai? Ala, Sr. Batle, aquí té camp per lluir-se, si vol decantar immoralitats.

Dia 20.—A la secció de l'Ajuntament hi acudeixen molts de retgadors i nombrós públic.

Se discuteix sobre el conflicte dels que-viures. Uns són partidaris que pugin més els jornals i altres que baixin les subsistències. (Si pujaven els jornals, els qui no jornaletgin com menjaràn?)

Se parla sobre certes subtraccions del Municipi, i el públic dona un crit de baix als casics. Total res: per fer correr la notícia per Ciutat i altres bandes *que la sangre llegaba al rio*.

Dia 23.—Conclusió dels exercicis espirituals de les filles de Maria, que ha donats el Pare Jaume, tenguent una gentada grossa ferm.

ERRADA

A la plana 6, segona columna, a la reixa 18, d'aquest número, diu: *del vint al trenta* i ha de dir: *la nit del 29 al 30*.

Advertència

El número corrent de *Ca-Nostra* serà sempre de 4 fulles o sien 8 planes de text. El seu preu, de ptes. 1'50 l'anyada. Sis reals cada any no espenyarà cap família inquera; totes e-hu podrien esser i cooperarien a una obra patriòtica. Però pot-ser que qualcú trobi que nostra revista mensual sia cara

en relació als números que donarem; més cal, fer observar que no hi volem fer cap negoci, perque fèim comptes fer números extraordinaris quant les circumstàncies ho demanin, o posar-hi més fulles, com ja ha succeït amb al primer número, degut a l'abundància de material ja donam 12 planes, contra la nostra primera intenció.

Tot això que'm dèim són els plans d'enguany; l'any vinent en ferem d'altres, segurament més afalagadors per la nostra publicació. Que nostros amics nos acullin en tant d'amor com de nosaltres vessa perque Inca tenga periòdic, i veureu com anirem avant.

LLIBRERÍA

C. DE MURTA, 5.—INCA.

DERRERES OBRES REBUDES

LITEARARIES CATALANES

Virgili: ENEIDA, traducció de Mossén Llorenç Riber, Mestre en gai saber (dos volums)

Dickens: UNA CANÇO NADALENCA, traducció de Josep Carner.

Marck Twaim: L'ELEFANT BLANC, ROBAT, traducció de Josep Carner.

Andersen: CONTES, traduïts per J. d'Albaflo; il·lustracions de Torné Esquius.

March Twaim: LES AVENTURES DE TOM SAWYER, traducció de Josep Carner.

Edegar A Poe: ELS ASSESSINATS DEL CARRER MORGUE, traducció de Carles Riba.

Shakespeare: CORIOLA, traducció de Magí Morera i Galícia.

Gæthe: HERMANI DOROTEA, traducció de J. Leonart

Totes aquestes obras, pulcrament editades, amb cubertes artístiques i gravats, es venen a 2 pessetes cada una

LITERARIES CASTELLANES

Curro Vargas: EL TREN DE LA VIDA. = Un tomo en rústica, ptas. 3'50.

Roberto Hugo Benson. Pbro: EL AMO DEL MUNDO, Novela traducida directament del anglés por D' Juan Mateos Pbro.—Con Licencias. Tercera edición ricamente encuadernada, 5 ptas.

J. Moreno Villa: EVOLUCIONES Cuentos, Caprichos, Bestiario, Espitafios y obras Paralelas. En rústica 4 ptas.

José M.ª Salaverria: EL POEMA DE LA PAMPA. Martin Fierro, y el criollismo Español. En rústica 4 ptas.

RELIGIOSOS CATALANES

Arnaut: MANUAL DE MEDITACIONES. Edició revisada i corectada acuradament. Tres volums (format 2), de 368, 362 i 528 planes respectivament, en paper superior i un gravat fóra del text en cada un d'ells. En rústega, Ptes. 3; enquadernat en tela, Ptes. 5.

J. Frassinetti, Prve. —VIDA DE SANT JOSEP: Un volum (f 3). Està tirat a dues tintes, en paper extra superior i amb gravats esmeradament tirats en paper *couché*. És llibre destinat a sarvir de regal per Sant Josep i de premi en els Colegis, particularment pera lectura en famílies cristianes. En rústega, 1 pesseta; enquadernat, 2 pessetes.

Sant Alfons Mª de Ligor. LES GLÓRIES DE MARIA. Traducció catalana de Mossèn Llorenç Riber Prve; Volum I, de 368 planes en paper superior, bellament ornamentat amb onze gravats de plana sencera. En rústega, Ptes. 1'50; enquadernat en tela, Ptes. 2'25; amb tall daurat i planxa daurada, Ptes 4.

S. Ignaci. EXERCICIS ESPIRITUALS Traduc-

ció del P. Lluís Vidal, S. J., sobre reproducció fototípica de l'original corretgit de mà del sant autor. Un volum (f. 2) en paper extra, de 198 planes, amb índex i plans d'exercis. En rústega 75 cèntims; en tela i planxa daurada. Ptes. 1'50.

PRÁCTICA DE L'AMOR A JESUCRIST. El llibre més popular de ascètica i mística cristiana, escrit pel Doctor de la Iglèsia, *Sant Alfons Maria de Lignor.* Pocs llibres hi han que facin entendre més clar la virtut i facin entendre més viu el desig de perfecció que aquest mai prou alabat llibre. Un volum de 248 planes (f 2). En rústega, 1 pesseta; enquadernat en tela i planxa daurada, 1'50 pessetes

RELIGIOSOS CASTELLANAS

S. Alfonso M^{ria} de Ligor. EL ARCA de la ALIANZA. Manual completísimo de la devoción a la Virgen Santísima—Encuadernado ptas. 4'50.

P. Esteban Perez. DEVOCIONARIO MANUAL del terciario Franciscano.—Edición reformada por el mismo autor, con licencia eclesiástica y de la Orden—Encuadernado, ptas 1'15.

ARBOL MISTICO Cuyos doce frutos alimentan el alma y la disponen para la divina unión compuesto por un Carmelita Descalzo—Encuadernado, ptas. 1'15.

MEDITACIONES PARA SEÑORITAS por el Abate M^{***} Versión de la 24.ª edición Francesa—Encuadernado, ptas. 1'75

Imp. M. Durán, Murta. — Inca.

MALLORCA EDITORIAL

EMPRESA D'OBRES ESCOLARS

OBRES PUBLICADES:

FLORS DE MALLORCA

Antologia de poetes mallorquins per llegir i recitar els alumnes de les nostres escoles.—Un exemplar, 0'90

LIBRO DE LOS EJEMPLOS

Colecció de fets històrics de la vida de grans homs, apropiats d'un modo particular per les classes d'adults.—Un exemplar, 0'90.

EN PRENSA I PREPARADES:

Historia de Mallorca, Alma del mundo, Ejercicios de Diccionario, Diario de clase.

DEMANDES: CARRER DE LA MURTA, 5.—INCA